

Jakob Maksimiljan

po Božjem usmiljenju knez in škof Lavantinski,
prisednik sedeža Njih Svetosti, Rimskega papeža,
dohtar bogoslovja

i. t. d. i. t. d.

Vsem vernim svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda.

Preljubi v Kristusu!

Po nekolikem prenehanji vračujem se zopet v svojih pastirskih listih za štiridesetdinski post k razlaganju naše najlepše, ker od Gospoda samega nam poročene molitve, namreč svetega „Očenaša“, in razlagam letos tretjo prošnjo, glasečo se: „Zgodi se Tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji.“

Med tem prenehanjem sem Vam priporočil družbo za vedno češčenje presvetega rešnjega Telesa in v podporo ubožnih cerkev, in služi mi v posebno veselje, da so prav mnogi moje vabilo posluhnili in družbi pristopili. Družba veselo razcveta in je bila že v prvem letu zmožna, mnogim ubogim cerkvam podariti lepih darov, bodisi mešnih oblačil, ali cerkvenega perila ali druge za Božjo službo potrebne oprave.

Ni dvoma, da so bile tudi te milošnje delo po volji Božji, kateri bo to družbo tudi v prihodnje gotovo blagoslovil, prav zato, ker edino in neposredno Njegovo čast namerava.

Kedar v Očenašu besede izrekamo: Tvoja volja, o Bog! naj se zgodi, kaj nam je misliti pri teh besedah? Izrazujemo morebiti le pobožno željo pred Bogom vsemogočnim, nekako tako-le: To želimo, Oče nebeški, da se vsepovsodi izide Tvoja volja, izvršijo Tvoji načrti, izpolnijo Tvoji nameni; da jih nihče ne moti, nihče ne ustavlja?

Nikakor ne; v tretji prošnji, ako jo prav umemo, je zadržano mnogo več. Mi tukaj ne želimo kar, ampak mi prosimo, in sicer mi prosimo za sebe, da bi Bog nam podelil nekaj presilno važnega.

Kar Bog hoče; kar je on sklenil in določil, se izvršuje prav zato, ker je On vsegamogočen, vsepovsod, kjer je to, da takó rečem, le od njega odvisno, z nespremenljivo silnostjo, z neustavljivo gotovostjo: takó, da se mu nijena stvar nasproti postaviti ne more. To velja o vseh rečeh, ki spadajo pod zgolj naravno postavu stvarjenja. Bog je namreč naravi (naturi) že pri njenem stvarjenji podelil posebne moči, s katerimi dela, dal ji je določene postave, po katerih se ravnati mora, in katerih se izogniti ne more.

S tem pa ne rečemo, da bi se bil Bog zavoljo tega svoje oblasti tvegaj, po kateri z vsegamogočno roko v delavnost naravnih moči in postav poseže, kedarkoli se mu pristojno dozdeva v dosego višjih namenov. Kajti prav na to je vtrjena mogočnost onih čreznaravnih dogodeb, ktere čudeže imenujemo.

Naravni sili je vse podvrženo, karkoli pripada izključljivo naturi; tedaj tudi živali. Žival mora tako delati, kakor dela, in drugače delati ne more; zato ker nima proste volje.

Vse drugo lice pa stvar dobiva, ako Boga z njegovimi po sebi neskončno popolnimi lastnosti preiščujemo človeku nasproti. Tukaj najde Bog — da po človeško govorim — najpoprej zapreko za svojo vsegamogočnost in preusmiljeno dobrotljivost, in sicer v prosti volji človekovi. Pri dosegi predobrotljivih namenov, ki jih Bog ima zastran večnega zveličanja človekovega, je tako rekoč navezan na privoljenje in sodelovanje človekovo. V tém oziru pač res zamore človek Božje namene tudi uničiti.

To zapreko si je Bog sam postavil, ko je človeka vstvaril s prosto voljo in mu to prosto voljo še tudi ohranil po Adamovem grehu. Oslabljena pač res je bila volja človekova vsled izvirnega greha, in tako oslabljena se je z grehom vred pri Adamovih otrocih dedovala in širila od roda do roda. Toda popolnoma izgubila se prostost naše volje ni.

Kdo ne vidi, da spodkopava tisti, ki človeku prosto voljo odrekuje in ga pri njegovem dejanji in nehanji v železni jarm naravne sile vsiljuje, podlogo mravnosti in njene vrednosti, pa tudi odgovornosti človekove za njegova dejanja in slednjič zasluženje in zadolženje sploh? da podira razloček

med tem, kar je dobro in kar je hudo? da taji vest, ta glas Božji v srcu človeškem? in da slednjič Boga samega tajiti mora?

Nauk tedaj, da človek, kakor žival, nobene proste volje nima, nasprotuje enako pameti, kakor naši zavednosti, in je zares brezbožen nauk.

Da tudi Božje razodenje ta nauk obsojuje, se razume samo ob sebi.

Ko je Kajn v svojem srcu obudil misel in storil sklep, umoriti brata, ga je Bog posvaril rekoč: „Zakaj ti upada lice? Poželenje — greha — bodi pod teboj (zaduši ga), in ti gospoduj nad njim (ne pa poželenje nad teboj)“. I. Mojz. 4, 6—7. Kakor da bi hotel Bog reči: Kajn! lastna vest ti očita, da hočeš prostovoljno storiti hudo. Premagaj skušnjavo. Zamoreš jo, ako le resnično hočeš. Ko je pa Kajn vendar dovršil krvavo dejanje, se je izgovarjal morebiti: Nisem mogel drugače? Nikakor ne! Temveč obupljivo je klical: „Prevelika je moja hudobija, da bi zaslužil odpuščenje“. (v. 13.) Obupanje pa ima korenino v zavesti lastnega zadolženja.

Zato je katoliška cerkev vsak čas in na vso moč branila prostost človeške volje zoper vse napade in ugovore. Tako na primer zoper one krivoverce, ki so strašanski nauk trdili, da je Bog nekatere ljudi že od vekomaj namenil in odločil za večno pogubljenje, kateri strašni osodi prav zato uiti ne morejo, naj delajo, kar hočejo. Njim nasproti je učila in uči še vedno sv. cerkev, da kdor se za večnost pogubi, se pogubi po lastnem zadolženju, namreč zavoljo zlorabe svoje proste volje.

Novotarjem pa 16. veka nasproti se je izrekla sv. cerkev v vesoljnem Tridentinskem zboru razločno tako-le: Kdor pravi, da se je prosta volja človekova po grehu Adamovem izgubila in ugasnila; ali da je stvar golega imena, ali temveč ime brez stvari . . . bodi izobčen (iz števila vernikov).

Po teh pripravnih naukih nam bode zdaj, predragi moji! toliko bolj jasno, zakaj naj prosimo prav za prav z besedami Očenaša: „Zgodi se Tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji“. Da kratko rečem: Mi prosimo Boga za njegovo pomoč, za njegovo milost, da bi bila njegova volja vselej tudi naša volja, in da bi to voljo izkazovali tudi v dejanji.

Kaj pa je volja Božja zastran nas? Njegova volja je, da se namen doseže in vresniči, zavoljo kterega nas je vstvaril in na svet postavil. Vstvaril pa nas je sebi v čast in da bi nekdanj večnega zveličanja deležni postali.

V tretji prošnji Očenaša tedaj prosimo: O Bog! pomagaj nam, da se Tvojemu namenu, zavoljo kterega si nas vstvaril, nikdar ne ustavljamo, po tem namreč, da bi zlorabili svojo prosto voljo; temveč da se radovoljno vdamo blagemu namenu, ki ga z nami imaš, in ga pospešujemo po primerni in Tebi dopadljivi rabi svoje proste volje.

Vstvaril nas je Bog sebi v čast. Tedaj je njegova volja, da ga spoznamo in mu služimo, kakor je njemu dostojno in dopadljivo.

Zatoraj, o kristjan! imej skrb za Boga in njegovo čast; imej skrb za njegovo razodenje in njegovo cerkev, v kateri je to razodenje shranjeno. Glej, da se vedno bolj in bolj podučiš v resnicah svete vere. V tem nikar ne bodi nemaren! Le ako tako ravnaš, zamoreš odkritosrčno moliti: „Gospod, zgodi se Tvoja volja!“ ker si resnično prizadevaš nad seboj izpolniti voljo Božjo.

„To je volja Božja, vaše posvečenje“, piše sv. apostol Pavl Tesaloničanom (II. 4, 3.) Prav! naj se toraj zgodi ta volja Božja nad nami! Pomočkov k temu nam ne manjka v katoliški cerkvi.

V prvi vrsti stoje sveti zakramenti, ktere je Kristus prav zato postavil, da nas v njih posvečuje.

V drugi vrsti stoje Božje zapovedi, kajti prav v teh nam Bog določno razodeva svojo voljo. Kako bi zamogel, o kristjan! z mirnim srcem moliti: Gospod! zgodi se Tvoja volja, ako bi ob enem, ne morebiti od slabosti pre-nagljen, ampak premišljeno in prostovoljno prelamal Božje zapovedi in se s smrtnimi grehi ustavljal Božji volji; in temveč ako bi smrtne grehe ponavljal in se pogreznil v hude grešne navade? Bi ti li vest ne očitala, da lažeš, kedar v Očenašu moliš: „Gospod! zgodi se Tvoja volja“?

Božja določena volja je, da se nihče za večne čase ne pogubi, ampak da vsak doseže večno življenje. (Jan. 3, 15.) Prav! Skrbi tedaj vsak, da se to nad njim zgodi, po tem namreč, da prostovoljno in zvesto dopolnuje ono pogodbo, ki jo je Kristus postavil, in ta pogodba je vera, v ljubezni delavna.

Božja volja je, da njegovo cerkev poslušamo in jo ubogamo iz ljubezni do Boga. Prav! Naj se toraj zgodi ta volja Božja! Po tem takem pa nikar ne prestopajmo cerkvenih zapovedi, na primer druge: posvečuj nedelje in praznike — kar se pa vendar, žal nam! tolikokrat godi. Tu in tam so znamenja, kakor da bi bili mnogi že celo pozabili razloček med delavnikom in nedeljo. V resnici; prežalostna prikazen! Oj tako se ne dopolnuje Božja volja; pač pa se zaničuje!

Pripoznavajte vsikdar hvaležno, predragi moji! kolika moč je v teh kratkih besedah: Gospod! zgodi se Tvoja volja, ako jih z vernim srcem preudarjamo.

Kaj tolaži nesrečnega pa vernega človeka bolj, kakor misel: Božja volja je, da trpim?

Kaj daje več moči in poguma v skušnjavah, kakor zopet misel: Božja volja je, da se vojskujem in zmagam?

Ko je vabil papež Urban II. k prvi križarski vojski leta 1095 v Clermontu na Francoskem, je odmevalo po zbornici s tisoč in tisoč glasovi: Bog hoče! In omolknili so vsi ugovori.

Nismo mi vsi, ki za križanim Jezusom hodimo, prav zato tudi križarki vojščaki? Razloček je le v tem: Oni križarji so par sto let, ljudskemu preseljevanju enako, gromeli tje v Palestino, da si osvojijo zemeljski Jeruzalem, kjer je Kristus trpel in umrl.

Naš cilj in konec pa je nebeški Jeruzalem, kjer Kristus sedi na desnici Očetovi, in ktereга vsak sebi privojskovati more z orožjem, ki mu ga vera podaje.

Bog hoče! Njegova volja naj se zgodi!

„Milost gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z vašim Duhom. Amen“.
(Filip. 4, 23.)

Postno naročilo za leto 1883.

Z dovoljenjem sv. Očeta Vam podelim za tekoče leto iste polajšave postne zapovedi, ktere so se Vam lansko leto oznanile; namreč:

I. Pri jedi si pritrpati in se le enkrat na den do sitega najesti, je zapovedano:

1. Vse dni štiridesetdanskega posta (korizme) razun nedelj.

2. Vsako kvaterno sredo, petek in soboto.

3. V adventu vsako sredo in petek (namesti postov, ktere so imeli svoje dni pred prazniki sv. apostolov).

4. O biljah ali dnevih: pred binkoštni (Duhovem 12. maja), pred praznikom sv. apostolov Petra in Pavla (28. junija); pred praznikom vnebovzetja Matere Božje (velika Gospojnica, 14. avgusta), pred praznikom vseh svetih (31. oktobra); pred praznikom čistega spočetja Marije device (7. decembra) in pred Božičem (24. decembra).

II. Meseni jedi so prepovedane:

1. Vsak petek celega leta.

2. Vsako kvaterno sredo, (petek) in soboto.

3. Na pepelnico in tri poslednje dni velikega tjedna.

4. Ob zgoraj imenovanih biljah: pred binkoštni (Duhovem), Petrovem, veliko Gospojnico, vsemi svetmi, čistim spočetjem Marijinem (letos itak petek,) in pred Božičem.

III. Gledé polajšave velja to-le

1. Za celo škofijo. Kedarkoli se obhaja zapovedani praznik tak den, ko je meso jesti prepovedano, (n. pr. petek), se sme tak praznik meso vživati, brez da bi bila dolžnost, se zavolj tega mesa zdržati prejšnji den.

2. Za posamezne kraje. Kjerkoli se bo ob petkih ali drugih takih dneh, ko je meso jesti prepovedano, obhajal sejem, kjer se veliko ljudstva zbere, tam se sme na sejmovi den meso vživati.

3. Za posamezne osebe.

a) Vse dni med letom, razun pepelnice, treh zadnjih dni velikega tjedna in dveh bilj, pred Binkoštni namreč in Božičem, smejo mesene jedi vživati:

Delavci v rudokopih in fabrikah.

Popotniki, ki v gostilnicah in krčmah jedó.

Tudi drugi (tedaj ne samo popotniki), kateri n. pr. v mestih, trgih itd. navadno v gostilnico na hrano hodijo.

b) Vse dni med letom, razun edinega velikega petka smejo mesene jedi zavživati:

Kondukerji na želežnicah.

Vsi, ki z železnico potujejo, in so prisiljeni si hrane vzeti na železniških postajah v ondotnih gostilnicah.

Bolniki v toplicah, na slatinah ali v drugih zdravilstvenih zavodih, s svojimi domačimi in strežniki vred. Ne velja pa ta polajšava za tiste, ki hodijo le za kratek čas v toplice, na slatino itd.

b) Vse dni med letom, brez vse izjeme, smejo mesene jedi vživati:

Taki ubogi, kateri si zavoljo presilnega ubožtva v jedeh zbirati ne morejo, ter so prisiljeni jesti, harkoli se jim dá (tedaj le takrat, kadar postnih jedi za vbogajme ne dobijo.) Sploh vse one osebe, ktere in kakor dolgo pri takih ljudeh za hlapce, dekle itd. služijo, ali iz drugih vzrokov pri njih stanovati morajo, kjer se nikoli postne jedi na mizo ne postavijo. Vendar naj se, ako je mogoče, mesenih jedi zdržijo vsaj veliki petek.

4. Za vse postne dni med letom in štiridesetdinski postni čas tudi ob nedeljah je pa naravnost prepovedano, pri enem in tistem obedu mesene jedi in ribe zavživati. Vzrok te prepovedi je v tem, da kdor ribe jé, s tem očitvidno kaže, da mu postne jedi ne škodujejo, da tedaj polajšave ne potrebuje.

5. Vsi, kateri o polajšanih postnih dneh mesó vživajo, so dolžni, vsak tak den tedaj tudi ob sobotah med letom pobožno in v duhu pokore moliti tri očenaše in česčenamarije in apostolsko vero v čast britkega trpljenja Gospoda našega Jezusa Kristusa.

Je kje več ljudi pri mizi, naj se ta molitev na glas in vzajemno opravlja.

Sploh pa opominjam v Gospodu vse tiste, ki se bodo postne polajšave posluževali, da o postnih dneh toliko obilnejše dobra dela krščanskega usmiljenja opravljajo in ostanke svoje mize ali to, kar sami sebi pritrčajo, radodarno ubogim delijo.

6. Bolnikom za nekoliko časa še večjo postno polajšavo podeliti, so pooblaščeni dušni pastirji in spovedniki. Kdor hoče pa stalno, to je, za zmirom postne zapovedi

oproščen biti, se more v posebni prošnji do mene obrniti in za svojo prošnjo navesti tehtnih vzrokov.

7. Namesto masla se sme rabiti mesena začimba (špeh) ob vseh navadnih petkih med letom, to je, izvzeti so le kvaterni petki in veliki petek.

V Mariboru na god sv. Treh kraljev (6. januarja) 1883.

JAKOB MAKSIMILIJAN,
knez in škof.

Opomba. Te pastirski list s postnim naročilom vred naj se v vsaki farni cerkvi na pustno nedeljo (kvinkvagesima) vernemu ljudstvu z prižnice bere. Med letom pa naj se še vsak post posebej prejšnjo nedeljo oznani.